

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 09.10.2017 r.

PSZ.II.431.40.2017

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	1 0. 10. 2017
L.dz. .... zał.	
Podpis	

Pani Bernardyna Wasińska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Łączna 115
26-140 Łączna

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona została w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Łącznej w dniach **21 i 22 września 2017 r.**

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 r., poz. 697).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. Pani Anna Krupa-Pawłowska – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 03), upoważnienie nr 751/2017 z dnia 19.09.2017 r., inspektor kierujący zespołem inspektorów;
2. Pani Katarzyna Arendarska - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 752/2017 z dnia 19.09.2017 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych przez:
  - a) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
  - b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
  - c) Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.
4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy
6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Okres objęty kontrolą: 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy Łączna.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łącznej jest jednostką organizacyjną Gminy Łączna i funkcjonuje w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Statut Ośrodka wprowadzony został Uchwałą Nr XIV/62/2015 Rady Gminy Łączna z dnia 30.11.2015 r. w sprawie zatwierdzenia statutu GOPS w Łącznej. Z analizy dokumentu wynika, że w rozdziale I, w którym określone zostały podstawy prawne funkcjonowania GOPS została

ujęta ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku, poz. 135 ze zm.). Brak w statucie ośrodka zapisu dotyczącego ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Również w Regulaminie Organizacyjnym GOPS wprowadzonym Zarządzeniem Nr 2/2008 Kierownika GOPS w Łącznej z dnia 25.10.2008 r. brak zapisów dotyczących realizacji zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”. Ponadto w regulaminie wśród stanowisk pracy nie wymieniono asystenta rodziny. W związku z powyższym w/w dokumenty należy zaktualizować o obowiązujące akty prawne.

Kierownik GOPS w Łącznej Zarządzeniem nr 18/2015 Wójta Gminy Łączna z dnia 1.04.2015 r. została upoważniona do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji (**zał. nr 2**). Upoważnieniem Wójta Gminy Łączna z dnia 30.12.2016 r. Kierownik GOPS została również upoważniona do prowadzenia postępowań w sprawach jednorazowych świadczeń i do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych w związku z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem” (**zał.nr 3**).

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą Nr XXI/104/2016 Rady Gminy Łączna z dnia 18.07.2016 r. został przyjęty *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018*.

Program skierowany jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; dzieci i młodzieży, którym rodzina nie zapewnia i nie sprawuje należytej opieki; przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin. Adresatami programu są w szczególności rodziny niezaradne życiowo, z problemem ubóstwa, obciążone bezrobociem, dotknięte przemocą oraz dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym.

Głównym założeniem programu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie oraz pomoc w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Realizacja programu w założeniu ma przyczynić się do kompensacji deficytów dzieci i młodzieży poprzez działania profilaktyczne, reintegracyjne i socjalizacyjne prowadzone wobec rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji.

Cele szczegółowe programu wskazują następujące zadania do realizacji: diagnozowanie środowisk rodzinnych; zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny; zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących; wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych; poradnictwo specjalistyczne.

W programie wskazano także cel pracy asystenta rodziny, którym jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającego jej prawidłowe pełnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Program jest realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łącznej we współpracy z następującymi instytucjami:

- placówki oświatowe (nauczyciele, wychowawcy i pedagodzy szkolni),
- poradnia psychologiczno - pedagogiczna w Skarżysku-Kamiennej,
- Komenda Policji w Suchedniowie,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Łącznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku-Kamiennej,
- Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej (filia w Suchedniowie),
- sąd i kuratorzy społeczni i zawodowi przy Sądzie Rejonowym w Skarżysku-Kamiennej,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łącznej,
- organizacje pozarządowe (Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Caritas),
- Gminna Biblioteka w Łącznej,
- parafie znajdujące się na terenie Gminy Łączna.

Ponadto w Programie wskazano źródła finansowania, monitoring i ewaluację, a także spodziewane rezultaty wynikające z realizacji programu, takie jak:

- stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- ograniczenie szerzenia się patologii,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin,
- ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji,
- ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Podsumowując stwierdzić należy, że Program zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z gminy Łączna.

2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

W trakcie kontroli ustalono, że na terenie gminy Łączna brak jest ciągłości w zatrudnieniu asystenta. W okresie kontrolnym tj. od 01.01.2016 r. do 20.09.2017 r. asystent rodziny zatrudniony był przez 3,5 miesiąca (w okresie 14.09.-31.12.2016 r. na umowę zlecenie), w którym to czasie współpracował z 6 rodzinami. Na dzień kontroli tj. 20.09.2017 r. asystent zatrudniony był na 7 miesięcy (na okres 1.06.-31.12.2017 r. na umowę zlecenie) i współpracuje z 8 rodzinami. W rodzinach objętych opieką asystenta jest 17 dzieci. W związku z powyższym Kierownik ośrodka złożyła wyjaśnienie, z którego wynika, że przyczyną braku ciągłości w zatrudnieniu asystenta na terenie gminy Łączna są niewystarczające środki finansowe (zał. nr 4)

Zatrudnieni w GOPS Łączna asystenci rodziny posiadają wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W teczkach osobowych asystentów rodziny stwierdzono brak zaświadczeń potwierdzających wymagania, o których mowa w art.12 ust.1 pkt 2 – 4 ustawy. Obecnie zatrudniony asystent uzupełnił w/w braki i podpisał stosowane oświadczenia.

Zgodnie z art. 17 ust. 3 i 4 nie stwierdzono łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie Gminy Łączna oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą asystenci rodziny podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w warsztatach z zakresu asystentury rodziny, o których mowa w załączniku nr 1 cz. II dot. tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów do niniejszego wystąpienia.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa:

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację wszystkich rodzin objętych asystenturą. Procedura przydzielania rodzinie asystenta prowadzona jest zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku większości rodzin, przed objęciem ich opieką asystenta – prowadzona była z nimi praca socjalna.

Wniosek pracownika socjalnego do kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta

(zał. nr 5) i zgoda rodziny na współpracę z asystentem (zał. nr 6) znajdują się wraz z wywiadem środowiskowym w dokumentacji rodziny.

W rodzinach objętych opieką asystenta występują następujące problemy: niezaradność w wypełnianiu funkcji wychowawczych, alkoholizm, wielodzietność, bezrobocie, niepełnosprawność umysłowa dzieci, pobyt matki w areszcie, niezaradność życiowa rodziców.

Praca asystentów rodziny prowadzona jest w oparciu o *Plan pracy* (zał. nr 7), opracowywany na okres sześciu miesięcy. Plan pracy opracowywany jest przez asystenta rodziny we współpracy z rodziną. Plan zawiera: imię i nazwisko członka rodziny, z którym opracowany został plan, imię i nazwisko asystenta rodziny, okres na jaki plan został sporządzony, cel główny, a także przyczyny trudnej sytuacji życiowej rodziny/osoby, cele sformułowane przez rodzinę, zasoby i możliwości rodziny oraz ograniczenia rodziny utrudniające rozwiązanie trudnej sytuacji rodziny. Integralną częścią planu są opracowane *Działania i zakładane cele do osiągnięcia przez rodziną/osobę* (zał. nr 8), które zawierają: zakładane cele, przewidywane efekty, działania rodziny/osoby, działania asystenta, współpracę z innymi instytucjami oraz terminy realizacji, w których brak określonych dat. Wyznaczone cele i działania dotyczą bieżących problemów rodziny. Zarówno w planie jak i działaniach brak podpisów osób je sporządzających.

Do każdego planu sporządzane są plany wizyt – *harmonogram pracy z rodziną* (zał. nr 9) oraz *dziennik wizyt w środowisku rodzinnym*, który zawiera: datę wizyty, miejsce, czas trwania wizyty, szczegóły przebiegu wizyty, które opisane są w odrębnej notatce służbowej oraz podpis asystenta (zał. nr 10). Ponadto w dokumentacji rodziny znajdują się:

- *karta informacyjna dotycząca rodziny*, zawierająca m.in.: imiona i nazwiska rodziców, adres, PESEL, wykształcenie, imiona i nazwiska dzieci, data urodzenia i miejscem pobytu, oraz informację o władzy rodzicielskiej rodziców;
- *analiza wstępna sytuacji rodziny*, w której znajduje się opis miejsca zamieszkania, miesięczne wydatki ponoszone przez rodzinę, a także pytania dotyczące funkcjonowania rodziny;
- *analiza wyposażenia mieszkania rodziny* – dokument, w którym odnotowane zostają wszystkie urządzenia/przedmioty i ich stan techniczny, jakie znajdują się na wyposażeniu domu/mieszkania w którym przebywa rodzina.

W zależności od potrzeb danej rodziny kontakty odbywają się z różną częstotliwością (średnio w ciągu roku, asystent ma kontakt z rodziną od kilku do kilkudziesięciu razy).

W ramach zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, asystenci rodziny realizują następujące zadania:

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.** Rodzinom objętym opieką asystenta udzielano pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej, poprzez pomoc w dopełnianiu formalności niezbędnych do uzyskania przez rodzinę należnych świadczeń (tj.: dodatek wychowawczy 500 plus, zasiłki rodzinne, celowe, okresowe, posiłki dla dzieci w ramach pomocy Państwa w zakresie dożywiania dzieci). Ponadto asystent motywował rodziny do przeprowadzenia remontu domu oraz pomagał rodzinom zdobywać umiejętności niezbędne do prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez: prowadzenie treningów, udzielanie instruktażu, a także poprzez rozmowy w zakresie prawidłowego gospodarowania finansami, sprzątania, gotowania, dbania o zdrowie i higienę oraz w zakresie pielęgnacji i opieki nad dziećmi;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi.** W przypadku większości rodzin, asystent motywował i wspierał rodziny do podjęcia terapii alkoholowej. Proponował rodzinom pomoc specjalistyczną w formie konsultacji z psychologiem, psychiatrą i terapeutą do spraw uzależnień. Ponadto uświadamiał rodzicom potrzebę wizyty z dzieckiem w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, a także monitorował sytuację zdrowotną dzieci (szczepienia, bilanse, wizyty u lekarzy specjalistów). W zakresie pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych wsparciem objęto wszystkie rodziny. Pomoc ta realizowana jest poprzez udzielanie wskazówek/rozmowy/przekazywanie wiedzy, jak należy postępować z dziećmi, uświadamianiu rodzicom problemów dzieci i ich przyczyn oraz potrzeb dzieci. Asystent rozmawia również z dziećmi, motywując je do nauki i systematycznego uczęszczania do szkoły i odrabiania lekcji. W zakresie problemów wychowawczych, asystent rodziny współpracuje głównie ze szkołami, przedszkolami, pracownikiem socjalnym, kuratorem, policją, służbą zdrowia, a także różnymi formami pieczy zastępczej;
- **wspieranie aktywności społecznej.** Zadanie realizowane jest poprzez zachęcanie rodzin do współpracy ze szkołą, przedszkolem, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, udziału w imprezach kulturalnych i okolicznościowych organizowanych na terenie gminy;
- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.** Asystent rodziny podejmuje rozmowy motywujące z członkami rodzin, przedstawiając im

pozytywne skutki i korzyści wynikające z podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Asystent pomaga w napisaniu CV oraz wypełnieniu dokumentacji na staż, monitoruje aktualne oferty rynku pracy i przekazuje je członkom rodzin. Ośrodek współpracuje w tym zakresie z Powiatowym Urzędem Pracy w Skarżysku Kamiennej;

- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.**

Na terenie gminy Łączna nie były prowadzone zajęcia grupowe dla rodziców. Rodzice korzystają głównie ze wsparcia asystenta rodziny i pracownika socjalnego.

- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.** Dzieci z rodzin objętych opieką asystenta korzystają głównie ze wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz pedagoga i wychowawców szkół, do których uczęszczają. W przypadkach szczególnych rodziny korzystają ze specjalistycznego poradnictwa w PCPR w Skarżysku Kamiennej oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.** W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, asystent podejmuje działania interwencyjne i zaradcze. Zazwyczaj są to sytuacje, w których dzieci przebywają pod opieką rodziców będących pod wpływem alkoholu, pozostają bez opieki osób dorosłych lub dochodzi do przemocy. Wówczas organizowana jest opieka dla dzieci, zazwyczaj poprzez pozostawienie ich pod opieką innych członków rodziny lub dalszej rodziny. Często dochodzi wówczas do interwencji policji. W przypadku powtarzających się poważnych zaniedbań wychowawczo-opiekuńczych i braku możliwości pozostawienia dziecka pod opieką rodziny, zostaje ono umieszczane w pieczy zastępczej. W rodzinach, w których dochodzi do przemocy, zakładana jest Niebieska Karta, a ofiarom oferowana jest pomoc w zależności od sytuacji rodziny;

- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.** Indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci prowadzone są przez asystenta praktycznie podczas każdej wizyty u rodziny czy kontaktu z rodziną. W bieżącej pracy, asystent doradza/udziela wskazówek rodzicom w problemach opiekuńczo-wychowawczych i pomaga przezwycięzać napotykaną trudności. Podejmuje także rozmowy z dziećmi, co potwierdza dokumentacja prowadzona przez asystenta, np. motywowanie dziecka do uczęszczania na zajęcia lekcyjne oraz korepetycje.

- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17.**

Z analizy dokumentacji oraz informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że asystent nie dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny, tym samym nie realizuje zadania, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.** W okresie objętym kontrolą zakończono pracę z 4 rodzinami (**zał. nr 1 cz. III**). W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację wszystkich rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę. W przypadku wszystkich rodzin współpraca została zakończona z uwagi na widoczną poprawę funkcjonowania rodziny (**zał. nr 11**). W rodzinach, z którymi zakończono współpracę prowadzony jest monitoring przez pracownika socjalnego, poprzez sporządzanie wywiadów środowiskowych oraz wizyty monitorujące, z których należałoby sporządzać krótkie notatki. Zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 16 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną należy do zadań asystenta rodziny. W dokumentacji rodzin, z którymi zakończono pracę znajduje się informacja podsumowująca współpracę (**zał. nr 12**). Z rodzinami tymi kontynuowana jest praca socjalna.

Zdaniem osób kontrolujących, w przypadku rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę, ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, winna być sporządzona informacja pisemna dotycząca rodziny i przesłana do właściwego OPS. Podobne działania powinny mieć miejsce w przypadku, gdy miejsce zamieszkania zmienia rodzina (dzieci) objęta asystenturą. W trakcie kontroli stwierdzono, że w przypadku jednej rodziny GOPS nie poinformował właściwego Ośrodka o fakcie przebywania na ich terenie dzieci, których rodzina objęta jest wsparciem asystenta rodziny. W związku z powyższym GOPS winien wystosować stosowne pismo informujące o sytuacji rodziny i o tym, że rodzina objęta jest opieką asystenta.

- **sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach.** W okresie objętym kontrolą asystent rodziny nie sporządzał opinii o rodzinie i jej członkach z uwagi na brak wniosków w tym zakresie.

- **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.** Współpraca z podmiotami, o których mowa w art.15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odbywa się poprzez: konsultacje, rozmowy, wizyty, a także drogą formalną. Jednostki, z którymi asystent współpracuje najczęściej to: przedszkola, szkoły – pedagog, nauczyciele; pracownicy socjalni, zespół interdyscyplinarny, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku Kamiennej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skarżysku Kamiennej, placówki służby

zdrowia, Sąd oraz kuratorzy, Powiatowy Urząd Pracy;

- **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.** W okresie objętym kontrolą, asystent nie uczestniczył w posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.** Asystent rodziny współpracuje z zespołem interdyscyplinarnym, w przypadku rodzin dotkniętych przemocą, a objętych opieką asystenta. W okresie objętym kontrolą w 2 rodzinach objętych asystenturą wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”. W przypadku jednej z rodzin z dniem 1 września 2017 r. zakończono procedurę NK w związku z ustaniem przemocy w rodzinie.

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

Zgodnie z informacją zawartą w **załączniku nr 1 część IV**, a także wyjaśnień Kierownika GOPS (**zał. nr 13**), na terenie gminy Łączna nie funkcjonują rodziny wspierające.

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci:

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kolejnym z zadań własnych gminy jest prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że na terenie gminy Łączna nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego. Z pisemnych wyjaśnień Kierownika GOPS wynika, że z uwagi na fakt, iż na terenie Gminy zamieszkuje mała liczba mieszkańców nie ma potrzeby tworzenia placówki wsparcia dziennego. W razie konieczności Gmina korzysta z placówek w najbliższym otoczeniu (**zał. nr 13**).

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo -terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej, wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy. W okresie objętym kontrolą 5 dzieci z terenu gminy Łączna umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej. Wysokość środków finansowych za pobyt w/w dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w **załączniku nr 1 część VI**.

5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych gmina zapewnia wsparcie pracowników socjalnych.

Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku do kontroli nr 1 część VII wynika, że na terenie gminy Łączna w 2016 roku rodzin przeżywających trudności oraz zagrożonych przemocą, w których sporządzono Niebieskie Karty było 9, w tym 7 dzieci. Natomiast w bieżącym roku takich rodzin jest 11, w których przebywa 13 dzieci. Wszystkie rodziny są objęte wsparciem pracowników socjalnych. W miarę posiadanych możliwości rodziny mogą liczyć na pomoc ze strony GOPS, jak również na specjalistyczne wsparcie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku Kamiennej. W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację z monitoringu prowadzonego przez pracownika socjalnego w rodzinach zagrożonych kryzysem. Monitoring w rodzinach zagrożonych przeprowadzany jest w formie wywiadów środowiskowych oraz wizyt u rodziny, z których zdaniem osób kontrolującym należałoby sporządzać krótkie notatki/informacje.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".

W gminie Łączna do dnia kontroli zadanie wynikające z art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” nie było realizowane, ze względu na brak wniosków w tym zakresie.

Ustaień dokonano na podstawie:

- rozmów z kierownikiem GOPS, asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, statutu i regulaminu organizacyjnego GOPS, dokumentacji dotyczącej kwalifikacji asystenta rodziny, informacji pisemnych sporządzonych przez kierownika na potrzeby kontroli, dokumentacji asystenta oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli:

Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy Łączna – Zarówno w Statucie, jak i w Regulaminie Ośrodka brak zapisów dot. realizacji zadań z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny – zadanie realizowane prawidłowo.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny - zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami w związku z brakiem ciągłości w zatrudnieniu asystenta rodziny na terenie gminy Łączna.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci – zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami – brak dokonywanej okresowej oceny sytuacji rodziny, dokumentacja asystenta dotycząca pracy z rodziną zawiera braki formalne polegające na braku podpisów osób sporządzających plan pracy z rodziną oraz braku dat w terminie realizacji zaplanowanych działań. Z dokumentacji wynika, że wobec rodzin podejmowane były działania mające na celu przezwyciężenie przez rodzinę trudnej sytuacji, w której się znalazła. Na terenie gminy Łączna brak rodzin wspierających oraz placówek wsparcia dziennego.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – zadanie realizowane prawidłowo - Gmina Łączna ponosi koszty pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy – zadanie realizowane prawidłowo - pracownicy socjalni

GOPS w Łącznej monitorują na bieżąco sytuację rodzin zagrożonych, są to głównie rodziny w których występuje przemoc.

Koordinowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – zadanie nie jest realizowane ze względu na brak wniosków w tym zakresie.

Mając powyższe na uwadze wydaje się zalecenie:

1. Statut i Regulamin organizacyjny GOPS w Łącznej uzupełnić o aktualną podstawę prawną oraz zadania wynikające z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".
2. Zapewnić rodzinom z terenu gminy, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wsparcie i pomoc poprzez ciągłość zatrudnienia asystenta na pełny etat.
3. Plany pracy z rodziną podpisywać przez osoby sporządzające dokument oraz wskazywać terminy realizacji planowanych działań.
4. Dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
5. W przypadku rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę, ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, sporządzać informację pisemną dotyczącą rodziny i przesłać do właściwego OPS.
6. Sporządzać informację o zakończeniu współpracy asystenta rodziny z rodziną.
7. Monitorować funkcjonowanie rodzin po zakończeniu pracy z rodziną przez asystenta rodziny.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednakowych egzemplarzach, z czego jeden przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, a drugi włącza się do akt kontroli.

Anne Knyx - Pawłowska

Katarzyna Arndt

(osoby kontrolujące)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Mariusz Paśk
ZASTĘPCA DYREKTORA
WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

(zarządzający kontrolę)

Wykaz załączników:

1. Załącznik nr 1 – informacje pisemne Kierownika GOPS w Łącznej.
2. Zarządzenie nr 18/2015 Wójta Gminy Łączna z dnia 1.04.2015 r. w sprawie upoważnienia Kierownika GOPS w Łącznej do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.
3. Upoważnienie Wójta Gminy Łączna z dnia 30.12.2016 r. Kierownik GOPS w Łącznej do prowadzenia postępowań w sprawach jednorazowych świadczeń i do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych w związku z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.
4. Pisemne wyjaśnienie Kierownika GOPS w Łącznej w sprawie braku ciągłości w zatrudnieniu asystenta rodziny w latach 2016-2017.
5. Wniosek o przydzielenie asystenta rodziny.
6. Zgoda na podjęcie współpracy rodziny z asystentem.
7. Plan pracy z rodziną.
8. Działania i zakładane cele do osiągnięcia przez rodzinę/osobę.
9. Plan wizyt – harmonogram pracy z rodziną.
10. Dziennik wizyt w środowisku rodzinnym.
11. Pisemne wyjaśnienie Kierownika GOPS w Łącznej w sprawie zakończenia współpracy asystenta rodziny z czterema rodzinami w 2016 r.
12. Notatka służbowa z monitoringu sytuacji rodziny.
13. Pisemne wyjaśnienie Kierownika GOPS w Łącznej w sprawie rodzin wspierających oraz placówek wsparcia dziennego na terenie gminy Łączna.